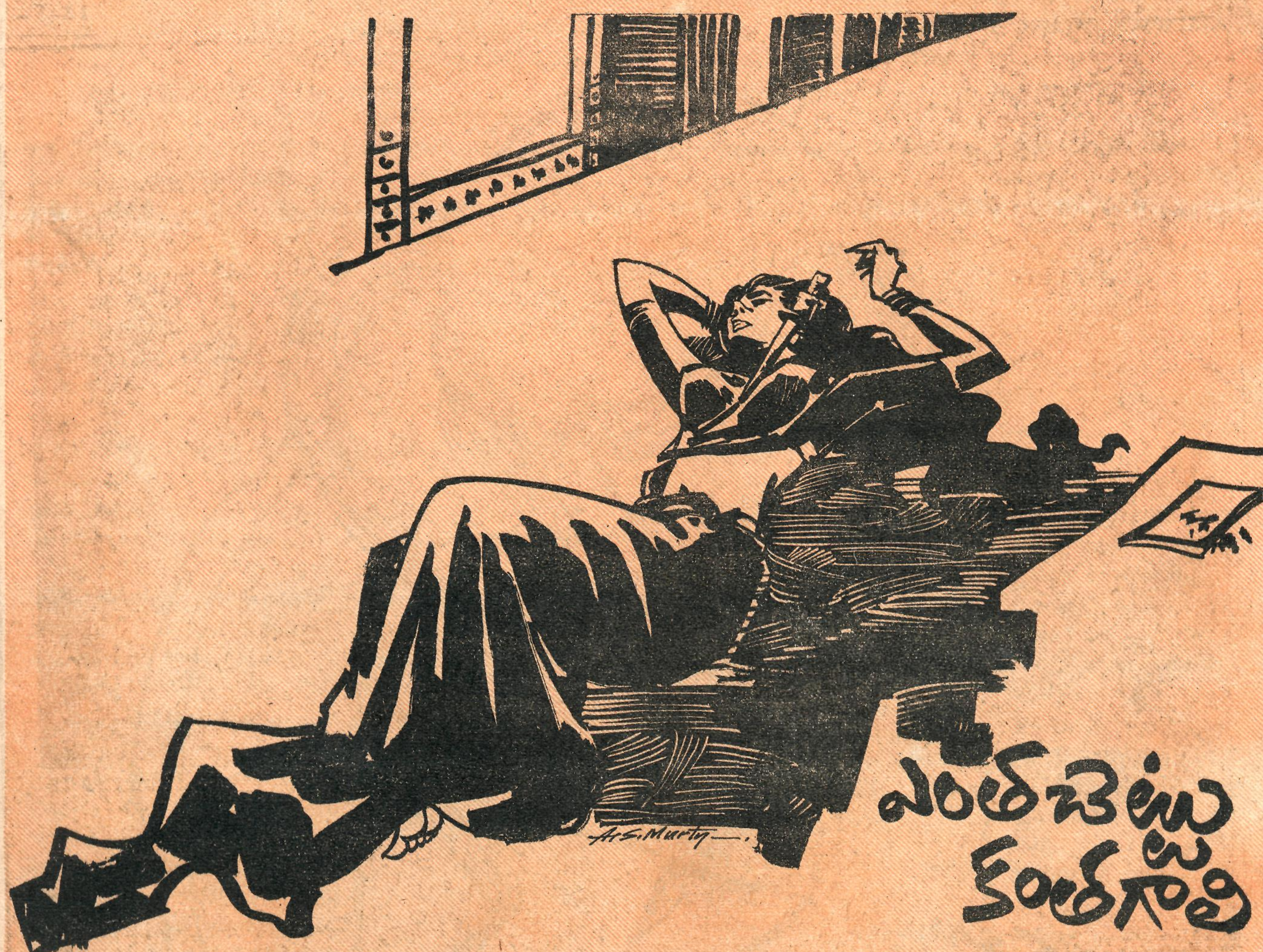

ఎంత చెట్టుకు అంత గాలి

పైడిపాల

"అనగనగా ఒక ఊరు ..."

"ఛస్! ఇదేం కథరా పేదరాశి పెద్దమ్మ కథలా!" సైడ్ బర్న్స్ పెంచిన కుర్రాడు కోప్పడ్డాడు.

"విను, గురూ. బోరు కొడితే చెప్పు, మానేస్తాను. పంచాయితీ పరిపాలన ప్రారంభమైనప్పటినుంచీ శ్రీమాన్ పానకాలరావుగారే ఆ ఊరికి ప్రెసిడెంటు పదవి నిర్వహిస్తూ ఏకచ్ఛత్రాధిపత్యంగా పరిపాలిస్తున్నారు..."

"ఆయన అజాతశత్రువన్న మాట!"

"అనే చెప్పుకోవాలి మరి. చైనా యుద్ధం వచ్చినప్పుడు స్థానిక ప్రజల అమేయమైన దేశభక్తికి ఫలితంగా వసూలైన రక్షణ నిధిలో తాసిల్దారు గారి భక్షణ నిధికి కొంత సమర్పించి, ఉడతాభక్తిగా తనుకూడా తమ అనుంగు ప్రియురాలు శోభాదేవి కొక భవనం కట్టించుకుంటేమాత్రం — అరవై తొమ్మిదిలో వచ్చిన తుఫాను ఫలితంగా పేదల ఇళ్లకు మంజూరయిన సొమ్ముతో పెద్దమ్మాయి నో ఇంటిదాన్ని చేసిన మునసబుని గాని, అదే సందర్భంలో నాలుగెకరాల కొండ్ర కొనుక్కున్న కరణాన్ని గాని పల్లెత్తు మాట అన్నాడా? లివ్ అండ్ లెట్ లివ్ పాలిసీ అవలంబించిన ఆయన నిజంగా మహాత్ముడు. అందుకే వచ్చే ఎలెక్షన్‌లో కూడా ఆయనే ప్రభువుగా ఉండాలని ప్రజలంతా పట్టుపడుతున్నారట. కన్నబిడ్డల్లాంటి వారి కోరికను కాదనలేక ఆయన అడ్వాన్సుగా అభయహస్త మిచ్చారు..."

"ఎంత చెప్పినా ఆయన గురించేనా— కావ్యాల్లో నాయకుణ్ణి వర్ణించినట్టు?"

"చెప్పాలంటే చాలా ఉంది. కాని, స్థాలీపులాక న్యాయంగా కథలో పాత్ర పోషణ దెబ్బతినకుండా మాత్రమే చెపుతున్నాను. నమ్మిన వాళ్లకి ఆయన ప్రాణమైనా ఇచ్చేస్తాడట. అర్ధాంతరపు ఎన్నికల్లో ఎదుటి వర్గం వా రిచ్చిన ఏభై వేలు తీసుకొని ఆ విషయం తమ వర్గం చౌదరిగారితో చెప్పి మరో ఏభై గుంజితే మాత్రం? ఓటిచ్చి గెలిపించారు. తుఫానులో పడిపోయిన చెట్లు ట్రాఫిక్‌ని బంద్ చేస్తాయేమోనని ప్రజల సౌకర్యం కోసం వేలం పాడి తనని నమ్మిన శోభాదేవి తమ్ముణ్ణి 'గాంధీ కలప డిపో'కి ప్రొప్రయిటరుగా చెయ్యడమే కాదు, ప్రతి పనికి అడ్డొస్తున్న అనంతరెడ్డిని సారాయి వ్యాపారంలో భాగస్వామిగా చేర్చుకుని లక్షల లాభం పంచింది కూడా ఆయనే..."

"ఆల్ ఈజ్ రైట్ విత్ ది వరల్డ్. ఇంక కథెందుకు, స్వామీ?"

"ఆల్ ఆర్ వైజ్. బట్ ది అదర్స్ ఆర్ అదర్‌వైజ్. అదే పిటీ. పానకాల రావుగారి మూడంతస్తుల 'గాంధీభవన్' ఉన్న ఆ ఊళ్లో తుఫానుకి పడిపోయిన గుడిసెలు కూడా 'ఎయిర్ కండిషన్డ్' గానే ఉండిపోయాయి. కొన్ని తలలు ప్రభువుల హృదయాలనే దోచుకుంటున్న ఆ ఊళ్లో, మరి కొన్ని తలలు దాచుకోవడానికి చోటు లేదు. పానకాలరావుగారి పెద్దమ్మాయి అయిదు పాసవడంతో హైస్కూలే శాంక్షనయిన ఆ ఊళ్లో ఆయన క్రోధాగ్నికి ఆహుతి అయి ఏజెన్సీ ప్రాంతాలకి ట్రాన్స్‌ఫర్ చెయ్యబడ్డ స్కూలు మాస్టార్లున్నారు. తన చలవతో ప్రెసిడెంటు గారి దయ సంపాదించి ఆయన చలవతో ఆ ఊళ్లో మహారాణిలా వెలిగిపోతున్న పంతులమ్మ శోభాదేవితో పాటు నోటికి, నోటుకి లొంగని కొత్త పంతులమ్మ పంకజం ఉంది ... ఇలా ఉండగా ఒక సుప్రభాతం బాంగ్లాదేశ్ విముక్తి — పాకిస్తాన్ యుద్ధ సందర్భంలో కొత్త మేడకి వేసిన పునాదుల మీద ఠీవిగా చుట్ట కాలుస్తూ నిలబడిన పానకాలరావుగారికి ఓ ఆశ్చర్యకరమైన విషయం తెలిసింది — డామిట్! కథ అడ్డం తిరిగింది ..."

• • •

"టైమెంతయిందిరా?" బద్ధకంగా ఆవులించాడు ప్రసాదం, డబ్బులు నొల్లుకుంటూ.

"మూడు." వాచీ కేసి చూస్తూనే చిల్లర డబ్బులకోసం జేబులు వెతుకుతున్నాడు కిష్టయ్య.

"నీకేం బుర్రగాని తిరగడం లేదు కదా? మనం ఆరింటికి మొదలెడితే మూడవడ మేమిటోయ్? సరిగ్గా చూడు." సత్తెం కసిరాడు.

"అది కాదు, చిట్టి తండ్రీ, తెల్లవారుఝాము మూడయింది." ప్రసాదం టెరిలిన్ జేబు నోట్లతో నిండి ఎత్తుగా ఉంది.

"అయ్యో బాబోయ్! ఎనిమిదింటికే పరీక్ష. పరీక్షకేమిటయిందంటే మా

కాబు మళ్ళీ తిరగ దన్నేస్తాడు." గాభరా పడిపోతున్నాడు గంగిశెట్టి.

"ఏడిశావ్! పోలీసుల్లో నీయ కనా. ఎగ్గొట్టేసి రెండేసి రూపాయలు పైన కట్టేస్తే పోలే? పబ్లిక్‌నే లెక్కచెయ్యలేదు మేం. పంచరా, ప్రసాదం, పేక." సెకాడ్లంలో పత్తేని కున్న ఓపిక, క్లా అందరికీ తెలుసు. అందుకే సెకండ్ షోలు వాయిగు రిమ్మలు చూసి గుడ్‌బై కొట్టేసి పూర్వులు సంపాదించిన ఆస్తి ఉంది కనుక ఓ పుట్టెడు నేల కట్నం కూడా రాబట్టుకొని ప్రస్తుతం ఊళ్ళో స్టూడెంట్లని ఉద్ధరిస్తున్నాడు.

"వాళ్ళే. మనం చెడిపోయింది చాలక వాళ్ళను కూడా చెడగొట్టడం దేనికి? ఓ పని చేద్దాం. ఈపాటికి గోపాల్రావు హోటలు తెరుస్తాడు. టీ తాగి వచ్చాక మీరు చదువుకోండి." మెజారిటీకి ప్రసాదం ప్రతిపాదన నచ్చింది.

గుర్రుపెట్టి నిద్రపోతున్న నైట్ వాచ్ ఈరయ్యను లేపి గేటు వేయించుకున్నారు. ప్రసాదంతో కలుపుకొని ఏడుగురూ బయటపడ్డారు.

"అయ్య బాబోయ్, చలి కొరికేస్తోంది!" వణుకుతూ బిగించాడు గంగిశెట్టి.

అవును మరి! నిజంగా బయట ఎముకలు కొరికేసే చలి ఉంటుందని, ఆ చలిలో గడ్డకట్టుకు పోతున్న మనుషు లున్నారని వాళ్ళకేం తెలుసు? తెలిసే అవకాశం లేని వాతావరణంలో పెరుగుతున్నారు లక్ష్మీమానసపుత్రులు. తెలిస్తే ఇంత నిజామీగా తిరిగెయ్యరు ఉడుకు రక్తం ప్రవహించే యువతరం!

మంచు కురుస్తోంది. ఎవరి దుప్పట్లలో వాళ్ళు ముడుచుకుపోయి నడుస్తున్నారు. మాట్లాడలేనంత వణుకు లేదు వాళ్ళకి. మాట్లాడుకుంటే తమ గొణుగుళ్ల సంగతి అందరికీ తెలిసిపోతుందని తెలుసు. మంచులో ప్రతి వస్తువు మసక మసకగా కనిపిస్తోంది —వాళ్ళతో సహా కాలిన మానవత్వంలా!

వాతావరణం చల్లగా ఉంది. మంచుతో పాటు మరింత చల్లగా ఉంది. స్కూల్ కాంపౌండ్ దగ్గర కొచ్చిన ప్రసాదం గేట్ దగ్గర కెళ్ళాడు — ఒకటికి. వెనక నుంచి ఇద్దరు వెళ్ళారు. గోడమీద రాతలు, గీతలు — అస్పష్టంగా.

'పంకజం మెట్టరు అర్థముగా ఉంటుంది.'

'పంకజా నీళ్ళు పోసి ముద్దెట్టి...'

'పంకజమ్మను గట్టిగా ...'

పడిపోయాడు ప్రసాదం. కిష్టయ్యమాత్రం పూర్తిగా పైకి పడి పడి నవ్వేశాడు. మిగతా వాళ్ళని పిలిచి అవి చూపించాడు. అలాంటి దృశ్యం వాళ్ళకి సంతోషం, కోరిక, ఉబలాటం.

పంకజం గురించి తలా ఓ మాటా అన్నారు ... మాట్లాడుకో కూడదన్న నియమాన్ని ఉల్లంఘించి మరీ మాట్లాడుతున్నారు.

ఆ మాట కొస్తే పంకజం వచ్చినప్పటి నుంచి ఆ ఊళ్ళో ఆమె గురించి మాట్లాడుకోని వారు లేరు. ఇంతగా జనంలో సంచలనం రావడానికి కారణం ఆమె అందం. అసాధారణమైన అందం.

పంకజం ఆ ఊళ్ళో అడుగు పెట్టి గట్టిగా నెల కాలేదు. ఆమె ఆ ఊళ్ళోకి కావాలని రాలేదు. రప్పించారు. అది వేరే కథ.

• • •

ఆ ఊళ్ళో హైస్కూలు రావడానికి పానకాల రావుగారే ముఖ్యులు కనక వారి పితృదేవుల పేరిట అది 'పాపారాయ పరిషద్యోన్నత పాఠశాల'గా వెలిసింది. పేరుతో పరిషత్తు ఉంది గాని, అధికారం మాత్రం ఊరువాళ్ళదే.

అక్కడ—మాస్టర్లకి కుర్రాళ్ళు భయపడరు. కుర్రాళ్ళకి మాస్టర్లు భయపడతారు.

> **వివేకం**
>
> వివేకవంతుడు తన అజ్ఞానాన్ని అంగీకరిస్తాడు. అవివేకి అన్నీ తనకు తెలుసు ననుకుంటాడు.
>
> —సిమ్మన్స్

హెడ్‌మాస్టర్ నామమాత్రంగానే ఉండాలి. ప్రెసిడెంట్ గారి చిత్తం ప్రకారమే అపాయింట్మెంట్లకు ఆజ్ఞలు అందుతాయి.

బడిలో పాఠాలు చెప్పకపోయినా ఫరవాలేదు. పెద్ద తలల పిల్లలకి మాత్రం ట్యూషన్లు చెప్పాలి.

కుర్రాళ్ళ మెప్పు పొందే తెలివి, సరుకూ అవసరం లేదు. అ ఆ లు రాని అధికారుల మెప్పు పొందడానికి 'కాకా' కొట్టడం రావాలి.

ఇప్పటికే సిద్ధపడిన బడిపంతుళ్ళు మాత్రమే అక్కడ బతకగలరు. అభిమానాలు, ఆవేశాలు ఉన్న వాళ్ళని దారుణంగా హింసించి బయటికి విసిరేస్తారు. 'నొప్పింపక తానొవ్వక తప్పించుకు తిరిగే వాళ్ళు' కావాలక్కడ. అయితే అలా అని బోర్డు మాత్రం కట్టరు.

ఒక రోజు స్కూలు విడిచి పెట్టిన తరవాత నలుగురు కుర్ర మాస్టర్లు స్టాఫ్ మీటింగ్‌కి వెళుతుండగా ఓ క్లాస్ రూమ్‌లో గాజుల చప్పుడు వినిపించింది. ఒకాయన కిటికీలోంచి తొంగిచూశాడు. లోపలి దృశ్యం . . .

ఫోర్త్‌ఫారమ్ చదువుతున్న ప్రెసిడెంటు గారి మేనల్లుడు క్లాసుమేటు పూజారి గవరయ్య కూతుర్ని కౌగిలిలో బిగించి ముద్దెట్టుకుంటున్నాడు...

మాస్టర్లు రెండు నిమిషాలలాగే నిలుచుని చూశారు. వాళ్ళు మాత్రం గమనించలేదు. గమనించే స్థితిలో లేరు.

ఉండబట్టలేని యువక కిశోరాలు హెడ్మాస్టరుకి రిపోర్ట్ చేశారు. కుర్రాళ్ళని పిలిపించి హెడ్మాస్టరు నీళ్ళు నమిలాడు. ఫలితంగా నలుగురు మాస్టర్లకి పనిష్మెంట్. జిల్లా ఎల్లలు చూసి ఏజెన్సీ ప్రాంతాలకి ట్రాన్స్‌ఫర్ చేయించారు పానకాల రావుగారు. అలా చూడవలసిన అవసరం ఏమొచ్చిం దన్నారు — అవును మరి!

ఆ పోస్టుల్లో కొత్తవాళ్ళని వెయ్యాలి. కాదు, వేయించుకోవాలి. దానికోసం పరిషత్తు ఆఫీసు కెళ్ళిన పానకాల రావుగారి కళ్ళలో పంకజం పడింది. ఆమె ఆచూకీ తీశాడు. పంతులమ్మ! పక్క ఊరు రికమెండు పెట్టుకుంది. కారణం—కాబోయే భర్త అక్కడ పనిచెయ్యడం. ఆమెమీద మోజుపడిన చెయిర్మన్ ఆ వంకతో ఆమెను వారం రోజులుగా ఆఫీసు చుట్టూ తిప్పుతున్నాడు. సమయాని కొచ్చిన పానకాలరావు ఆమె తన స్కూలుకి కావాలన్నాడు. చెయిర్మన్ గారు మొహమాట పడక తప్పలేదు. పంకజానికి ఉద్యోగం వెయ్యక తప్పలేదు.

వచ్చిన వారం రోజులు బాగానే గడిచిపోయాయి. ఇక ఓపిక పట్టలేక పోయారు రావుగారు. రోజూ వచ్చి సౌకర్యంగా ఉందో లేదో పరామర్శించి మరీ వెళ్ళేవారు. ఎంత దగ్గరగా చూసినా ఆమె పైట కొంగు కూడా తొలగనీయడం లేదు. ఓ రోజు ధైర్యంగా ఉన్న సమయంలో కబురంపి అడిగేశారు. ససేమిరా అంది. భయపెట్టారు. చెయిర్మన్ తన చేతిలో వా డన్నారు. సంతోషమంది. శోభాదేవి కథ చెప్పించారు. ఉద్యోగం మానేసినా పోషిస్తానన్నారు. ఆమె ఈ సామ దాన భేద దండోపాయాలన్నిటినీ లెక్కచెయ్యలేదు.

ప్రెసిడెంటుకి భయపడి బాహాటం.. చెప్పకపోయినా, ఆయన సహచరులకు కూడా ఇద్దరు ముగ్గురికి ఆమె మీద గాలి మళ్ళింది. కుర్రాళ్ళు కూడా అక్కడక్కడా గోడలమీద, ఊళ్ళో ఉన్న లోన అందమైన అమ్మాయిల పేర్లతో పాటు పంకజాన్ని కూడా చేర్చి, బూతులు రాసి ఆనందాన్ని అనుభవిస్తున్నారు.

ఇదీ పంకజం కథ. కథ వినేవాళ్ళు మాత్ర మెవరూ లేరు. వచ్చి సంవత్సరా లైనట్టుంది పంకజానికి.

• • •

"కుర్రాళ్ళు మరీ పాడై పోయారు." ప్రసాదం బాధపడుతున్నాడు.

"కాని, చాలా బాగుంటుందిరా. ఆ నడక చూస్తేనే నాకు పిచ్చెత్తిపోతుంది." కిష్టయ్య అందుకున్నాడు. పిట్టల వేటలో అతని నైపుణ్యాన్ని కుర్రాళ్ళందరూ ఒప్పుకుంటారు.

"ఇకనేం? నీ చూపు కూడా పడింది. ఓ పని చేద్దాం. హోటలుకి మెయిన్ రోడ్డున వెళ్ళే కంటే సందు అడ్డబడి వెళదాం." సత్యం ప్రతిపాదించాడు. అందరూ ఒప్పుకున్నారు.

సందులో పంకజం ఉంటున్న ఇల్లు. ఆ ఇంటి పక్కనుంచి వెళ్లాలనే కోరిక. ఆ టైమ్‌లో అదృష్టవశాత్తు బయటికి రాకూడదా అనే ఆశ. వస్తే మాత్రం ఏం ప్రయోజనం? ప్రయోజనం లేదని తెలిసినా — తమకే తెలియని చీకటి కోరిక. అదే వాళ్ళని నడిపిస్తోంది.

ఆశ్చర్యమే! పంకజం ఇంటి కిటికీ తలుపు తెరిచి ఉంది. లోపల లైటు వెలుగుతూంది. పంకజం ఏంచేస్తోందో? ఈ టైమ్‌లో లైటు ఎందుకు వెలిగి ఉంది? లైటు వేసుకునే నిద్రపోతూందా! నిద్రలో ఎలా ఉంటుందో? రకరకాల ఆలోచనలు. వయస్సు తెచ్చిన ఊహల రెపరెపలు.

ప్రసాదం వద్దని వారిస్తున్నా, కిష్టయ్య మెల్లగా అరుగెక్కి, కిటికీలోంచి తొంగి చూశాడు. ఒక్క కేకపెట్టి పడిపోయాడు. అందరూ ఒక్క ఉదుటున అక్కడికి చేరారు. ఆ కంగారులో గంగిశెట్టి తలుపుమీద పడ్డాడు. తలుపులు వేసి లేవు. తెరుచుకున్నాయి.

లోపల . . .

నేలమీద వెల్లకిలా పడి ఉన్న పంకజం! నెత్తురు మడుగుమీద విశ్రాంతిగా పడి ఉన్న పంకజం!

చెదిరిన జుట్టుతో, చిరిగిన రవికెతో, ఒళ్ళంతా రక్కులతో, మెడని చెక్కిళ్ళ మీద గాట్లతో, తొడల మధ్య దిగబడిన చాకును పట్టిన పిడికిలితో ...

హృదయమున్న ప్రతి మనిషిని కదిలించేలా ఉన్న పంకజం శవం. మూడు తరాల విష్ణునానికి సరిపడే నిర్దయాన్ని భూమి మీద పరిచేసిన పంకజం శవం.

ఎవ్వరికీ నోట మాట పెగలడం లేదు. పారిపోడానికి చుట్టూపక్కల వాళ్ళు మాత్రం లేచి వస్తున్నారు. స్కూలు

మీద రక్తంతో తడిసిన మడిచిన చీటీ. ప్రసాదం విప్పి పైకి చదివాడు.

"ఇది హత్యకాదు, ఆత్మహత్య! పానకాల రావు పతుత్వానికి ఆహుతైన నేను పతితనే! కాని, మీలో ఏ ఒక్కరికైనా కొంచెం వర్ధ్యముంటే ఈ పుణ్యభూమిలో మరో ఆడది ఇంత హీనాతిహీనంగా చనిపోయే పరిస్థితిని రానీయకుండా జాగ్రత్తపడండి. అప్పుడే నా ఆత్మకి శాంతి.

—పంకజం."

యువతరం మెదళ్ళలో హోరు. గింగుర్లెత్తించే తుఫాను. భూమ్యాకాశాలు కలిపేసే ఆవేశం. పడగ విప్పిన మాన వత్వం కొడుతున్న బుసలు.

ప్రసాదం గట్టిగా అరిచాడు. "ఈ అన్యాయాన్నిక సాగనివ్వం!..."

•

శవం చుట్టూ మూగిన జనం ఘోరం జరిగిపోయిం దన్నారు. ఘోరాతిఘోరం జరిగిపోయిం దన్నారు. చనిపోయినామె పరమ పతివ్రత అన్నారు. ఆమె అగ్నిశిఖ అన్నీ, వేదరంటుమనీ చెప్పుకున్నారు. కారణాన్ని కొప్పెట్టి రకరకాలుగా కథలు ప్రచారంలోకి వచ్చాయి.

మునసబుగా రొచ్చి కప్పిక్కొట్టుకొని ఆమె వ్రాసిన చీటీ జేబులోకి తోసేశారు. పోలీసు లొచ్చారు — శవాన్ని తీసుకెళ్ల డానికి!

ఆ ఉదయం ఇన్నాళ్ళుగా సాగుతున్న దౌర్జన్యాల నరికట్టడంకోసం ప్రసాదం నాయకత్వంలో యువజన సంఘం ఏర్పడింది. పంకజం వ్రాసిన ఉత్తరం ఆధారంగా మునసబుని ప్రెసిడెంటు మీద రిపోర్టిమ్మని కోరారు. ఈ వార్త మునసబు పానకాలరావుగారి చెవిని వేసే సరికి ఆశ్చర్యపోయా రాయన! అవును, నైరాశ్యంగా తిరిగేస్తున్న కుర్రవెధవ ల్లోంచి తిరుగుబాటా? ఆ ఊరు చరిత్రలో లేనిది! (హారి! — కలికాల ప్రభావం!) పునాదులు దిగి నీతిని వద్దారు పానకాలరావుగారు.

• • •

ఆ రోజు యువజన సంఘం ప్రారంభోత్సవం. యువకులంతా ఉత్సాహంగా ఉన్నారు. ఈ రోజు అటో ఇటో తేల్చి పారేస్తామంటున్నారు. ఊరునిండా జనం కిటకిటలాడిపోతున్నారు. ఒకటే గుసగుసలు జనంలో — మంత్రిగారు వస్తారు. మంత్రిగారు వస్తారు.

ఓ పల్లెటూళ్లో జరిగే యువజన సంఘం ప్రారంభోత్సవం మంత్రిగారి అధ్వర్యంలో జరగడం విశేషమే మరి! అందుకే ఎవరి నోట విన్నా మంత్రిగారి మంచితనం గురించే. ఆయన నిజాయితీ గురించే!

భక్తి పారవశ్యం
చిత్రం—కె. రంగారావు (దేవరకొండ)

పంకజం హత్యతో మేల్కొన్న యువ తరం పానకాలరావుగారి గుండెల మీద కుంపటయింది. ఇన్నాళ్ళుగా గత్యంతరం లేక అణగి మణగి ఉన్న వాళ్లంతా యువ జన సంఘానికి అండగా నిలబడ్డారు. ఆ చుట్టుపక్కల సంఘం గురించి విన్నవకున్నవీ, చదువుకొని పాడయిన వాళ్ళనీ రకరకాల కథలు ప్రచారంలోకి వచ్చాయి. ఊరు బాగుపడ్డానికే కుర్రాళ్ళకి బుద్ధి పుట్టిందని మెజారిటీ అభిప్రాయం.

తిరగబడిన కుర్రాళ్ళని రాయబారానికి పిలిచిన పానకాలరావుగారి పాచిక పారలేదు. డబ్బు, దర్పం వాళ్లను లొంగదీయలేక పోయాయి. పంకజం హత్య విషయమై ప్రెసిడెంటు మీద కేసు నడిపించాడు ప్రసాదం.

కేసు రెండు నెలలు జరిగింది. చివరికి జిల్లా కోర్టులో కేసు కొట్టేశామన్నారు. పానకాలరావు మీసం మెలేశారు. నిలబడ్డ నేల కిందికి దిగిపోయినట్టయింది యువతరానికి.

ఇది అన్యాయ మన్నారు. అమానుష మన్నారు. పత్రికల కెక్కించారు. కని పించిన అధికారినల్లా ప్రాధేయపడ్డారు. న్యాయాన్ని నెగ్గించమన్నారు.

అందరూ ఒకటే మాట! 'యువ తరంలో వచ్చిన ఉత్తేజం ఊరికే పోదు! పోలీసు మొదలు కలెక్టరు వరకు తమ సహాయం తప్పకుండా ఉంటుందని హామీ ఇచ్చారు. హైకోర్టుకి అప్పీలుచేస్తే నెగ్గవచ్చన్నారు. దీనికి స్థానిక మంత్రిగారి సహాయ ముంటే మంచిదని మరొకరు సలహా ఇచ్చారు. న్యాయానికి సిఫారసు లెందుకన్నాడు ప్రసాదం. కాని, పరిస్థితిని అర్థం చేసుకుని మంత్రిగారిని స్వయంగా కలుసుకొని సహాయం అర్థించాడు. ఆయన అభినందించారు. తప్పనిసరిగా తన సహకారం ఉంటుందన్నారు. ఈలోగా అన్ని విషయాలు స్వయంగా చూడ్డానికి యువజన సంఘం ప్రారంభోత్సవం సందర్భంలో ఆయన రావాలని కోరారు యువకులు. వాళ్ళ కోరికను మంత్రి గారు కాదనలేదు.

మంత్రిగారు కలగజేసుకున్నా రనేసరికి పానకాలరావుగారికి ప్రాణం మీది కొచ్చింది. తన ప్రయత్నాలు తను సాగిస్తున్నారు. మంత్రిగారి సామర్థ్యం ఆయనకు బాగా తెలుసు.

వచ్చేవాళ్ళు వస్తున్నారు. పోలీసులు హడావిడిగా తిరుగుతున్నారు. స్టేజిమీద ఏర్పాట్లన్నీ జరిగిపోయాయి. గేటుదగ్గర జాతీయ పతాకం రెపరెపలాడుతూంది. ప్రతివాళ్ళూ వాచీలు చూసుకుంటున్నారు.

మూడున్నర — మంత్రిగారు రావడం లేదనే వార్త గాలిలా, మాయలా వ్యాపించింది.

నాలుగు — నిజంగానే టెలిగ్రామ్ వచ్చింది. ప్రసాదం బిత్తరపోయాడు. కుర్రాళ్ల మొహాలన్నీ వాడిపోయాయి.

మరో గంటలో ఎవరి నోట విన్నా ఒకటే మాట. వస్తానన్న మంత్రిగారు పండ్పలో లక్షల మీద కాజేస్తే విచారణ జరుగుతుందట. ఆ కేసు మాఫీ చేసుకోవడం కోసం చేస్తున్న ప్రయత్నాల్లో ఉన్నారట. అందుకని రాలేకపోయారట!

యువతరం మెదడులో హోరు. గింగుర్లెత్తించే తుఫాను. భూమ్యాకాశాల్ని కలిపేసే ఆవేశం. పడగెత్తిన మాన వత్వం కొడుతున్న బుసలు.

ప్రసాదం జనంలోకి దూకి పెద్దగా అరిచాడు ... 'ఈ అన్యాయాన్ని సాగనివ్వం!'

• • •

కథ చెపుతున్న వ్యక్తి చుట్టూ జనం. నడిరోడ్డు మీద జనం. ట్రాఫిక్ ఆగిపోయేటంత జనం. వింటున్నారు. మధ్యలో ప్రశ్నలు వేస్తున్నారు జ...జ... జ... జనం!

"ప్రసాదం! ఇక్కడి కెలా వచ్చావురా?" అతణ్ణే వెదుక్కుంటూ వచ్చిన కిష్టయ్య, పట్టేం పట్టుకున్నారు.

"ఇతనా ప్రసాదం? ఏ ఊరు?" సైడ్ బర్న్స్ కుర్రాడు ప్రశ్నించాడు.

"ఇక్కడికి ముప్పై మైళ్ళ దూరంలో ఉన్న పల్లెటూరు. మతి చెడి..." కిష్టయ్య మాటలు పూర్తి కాలేదు.

"మతి చెడిన వాడైతే ఇలాంటి కథలు చెప్పడు. ఏ దేవడో విప్లవకారుడు. తోసేయండిరా వెధవను లోపలికి." ఆర్డరు జారీచేశాడు పది నిమిషాలై వచ్చి నిలుచున్న సబ్ ఇన్‌స్పెక్టర్.

"అయితే ఇంతవరకూ చెప్పింది?"

"మన కథే. జరుగుతున్న కథ. కాని, పుక్కిటి పురాణాలే కాని, ఇలాంటివి చెప్పుకోం మనం. మన దేశం వేదాలు పుట్టిన నేల. భగవద్గీతను చెప్పిన నేల. మనుషుల్లో రక్తం ప్రవహించకపోతేనేం? గంగా గోదావరులతో పునీతమైన భూమి! పీలుస్తున్న గాలి ఏదైతే నేం? అశోకుడు చెట్లు నాటించిన భూమి! గజనీ కో గాంధారి కొడుకు ఉంటేనేం? గాంధీ గారు పుట్టిన దేశం!" పోలీసులు లాక్కెడుతున్న ప్రసాదం అరుపు లిక వినిపించడం మానేశాయి! ★